

MYNDIGHETSKRAV I RELASJON TIL NORSK FABRIKASJONSKONTRAKT 1992

Virkninger og konsekvenser

Kandidatnr: 367

Veileder: Knut Kaasen

Leveringsfrist: 25.04.05

Til sammen 9 726 ord

25.04.2005

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>1</u>
1.1	GENERELT	1
1.2	BEGREPSAVKLARING	1
1.2.1	NORSK FABRIKASJONSKONTRAKT 1992 (NF 92)	1
1.2.2	NORSK TOTALKONTRAKT 2000 (NTK 2000)	2
1.2.3	NORSK KONTINENTALSOKKEL (NCS)	2
1.2.4	OFFENTLIGE MYNDIGHETER/VERIFIKASJONSSKAP	2
1.2.4.1	Oljedirektoratet (OD)	2
1.2.4.2	Petroleumstilsynet	2
1.2.4.3	Verifikasjonsselskap/klaseselskap	3
1.2.5	ENDRINGSREGLER	3
1.3	VEIEN VIDERE	3
<u>2</u>	<u>RETTSKILDER</u>	<u>3</u>
<u>3</u>	<u>LEVERANDØRENS PLIKTER ETTER NF ART. 5.1.1 LEDD.</u>	<u>4</u>
3.1	UTGANGSPUNKT	4
3.2	PLIKTENE	4
3.3	PLIKTENS OMFANG	7
3.4	OPPSUMMERING	9
<u>4</u>	<u>SANKSJONER</u>	<u>9</u>
4.1	UTGANGSPUNKT	9
4.2	KONTRAKTSBRUDD	9
4.2.1	FORSINKELSE	9
4.2.2	MANGLER	10
4.2.3	HEVING	10
<u>5</u>	<u>NÅR GJØR KRAVENE SEG GJELDENE FOR LEVERANDØREN?</u>	<u>10</u>

5.1	UTGANGSPUNKT	10
5.2	KONTRAKTEN	11
5.3	TIDSMOMENTET	12
<u>6</u>	<u>KONSEKVENSER AV AT MYNDIGHETSKRAV INNTRER ETTER KONTRAKTENS UNDERTEGNING</u>	<u>13</u>
6.1	UTGANGSPUNKT	13
6.2	VILKÅR	13
6.3	PARTENES RETTIGHETER	15
6.3.1	ENDRINGER I FREMDRIFTSPLANEN	15
6.3.2	ENDRINGER I KONTRAKTSPRIS	16
6.4	OPPSUMMERING	16
<u>7</u>	<u>DEN FORMELLE ADGANG TIL ENDRING ETTER KONTRAKTEN</u>	<u>17</u>
7.1	UTGANGSPUNKT	17
7.2	LEVERANDØRENS INNGANG TIL ENDRINGSSYSTEMET	17
7.3	SELSKAPETS INNGANG TIL ENDRINGSSYSTEMET	18
7.4	ENDRINGSORDRENS FORM OG INNHOLD	18
7.5	TIDSASPEKTET VED ENDRINGSORDREKRAV	19
7.6	VIRKNINGER AV SENDT ENDRINGSORDREKRAV	20
7.6.1	ENDRINGSORDRE	20
7.6.2	OMTVISTET ENDRINGSORDRE	21
7.6.3	ANDRE MULIGHETER	21
7.7	FRA OMTVISTET ENDRINGSORDRE TIL ENDELIG VIRKNING	21
7.7.1	UTGANGSPUNKT	21
7.7.2	INTET KRAV OM EKSPERT/SØKSMÅL/VOLDGIFT	22
7.7.3	KRAV OM EKSPERT	22
7.7.3.1	Virkninger av ekspertens avgjørelse	23
7.7.4	AVTALE, VOLDGIFT, SØKSMÅL	24
<u>8</u>	<u>ER BRUKEN AV ENDRINGSSYSTEMET I ART.12-16 HENSIKTSMESSIG?</u>	<u>24</u>
<u>9</u>	<u>KONKLUSJON</u>	<u>27</u>

<u>10</u>	<u>LITTERATURLISTE</u>	<u>28</u>
------------------	-------------------------------	------------------

<u>11</u>	<u>VEDLEGG</u>	<u>29</u>
------------------	-----------------------	------------------

1 Innledning

1.1 Generelt

Da jeg gjennomførte dynamisk kontraktsrett (petroleumskontrakter) som valgfag ved det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo, fant jeg fort ut at jeg ønsket å fordype meg ytterligere i dette fagfeltet gjennom min obligatoriske spesialoppgave.

Det som først og fremst fanget min interesse gjennom kurset var endringsreglene og den særskilte dynamikken som forventes av partene i kontraktsforholdet. I samråd med veileder valgte jeg myndighetskrav i relasjon til Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992 som tema for denne oppgaven.

Oppgaven som her presenteres omhandler flere større tema. Det er en oppgave som først og fremst dreier seg om dynamisk kontraktsrett herunder analyse av kontrakter benyttet i petroleumsvirksomheten. Men det er videre også et tilsnitt av petroleumsrett og forvaltningsrett. Tema for oppgaven er hvordan myndighetskrav påvirker partene i en kontrakt (Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992) slik at det oppstår situasjoner som krever at partene omstiller seg for å imøtekomme de nye kravene. Problemstillingene knytter seg først og fremst til hvilke type krav som gjør seg gjeldende, plikten til å rette seg etter kravene, kravenes anvendelsesområde, tidspunktet kravene kommer inn i kontraktsforholdet og virkningene for partene når kravene gjør seg gjeldende.

Det som gjør at jeg har funnet denne oppgaven krevende er mangelen på juridisk teori og rettspraksis. Jeg har imidlertid hatt stor nytte og glede av diskusjonene med min veileder om de spørsmålene og problemene som har dukket opp underveis.

1.2 Begrepsavklaring

1.2.1 Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992 (NF 92)

NF 92 er en standardkontrakt utarbeidet av Den norske stats oljeselskap a.s. (Statoil), Norsk Hydro a.s. (Hydro), Saga petroleum a.s. (Saga) og Teknologibedriftenes Landsforening (T.B.L.). Hensikten er at partene skal benytte seg av NF 92 på alle større oppdrag om fabrikasjon for leveranser til Norsk kontinentalsokkel (NCS).

1.2.2 Norsk Totalkontrakt 2000 (NTK 2000)

NTK 2000 er en standardkontrakt utarbeidet av Den norske stats oljeselskap a.s. (Statoil), Norsk Hydro ASA (Hydro) og Teknologibedriftenes Landsforening (T.B.L). Hensikten er at partene skal benytte NTK 2000 på leveranser innholdende prosjektering, innkjøp, bygging og eventuelt installasjon til Norsk kontinentalsokkel (NCS)

1.2.3 Norsk kontinentalsokkel (NCS)

NCS omfatter havbunnen og grunnen under denne fra kysten til der bunnen begynner å skråne sterkt ned mot dyphavet. FN- konvensjonen om kontinentalsokkelen av 29. april 1958 gir kyststatene enerett til å utnytte og utforske naturforekomstene ut til 200 meters dyp. FNs havrettskonvensjon av 1982 gir regler om avgrensningen av sokkelen og kyststatenes adgang til å utnytte den. Noen videre utdyping av gjeldende avgrensning ansees ikke som nødvendig.

1.2.4 Offentlige myndigheter/verifikasjonsselskap

1.2.4.1 Oljedirektoratet (OD)

Selvstendig, statlig forvaltningsorgan underlagt Olje og energidepartementet. Skal bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet fra olje- og gassvirksomheten gjennom en forsvarlig ressursforvaltning med forankring i sikkerhet, beredskap og ytre miljø. Ansvarer innebærer særlig rammevilkår i alle faser av petroleumsvirksomheten.

- Åpning av nye områder
- Tildeling av undersøkelsestillatelser
- Tildeling av utvinningstillatelser
- Godkjenning av plan for utbygging og drift av felt
- Tillatelse til anlegg og drift av innretninger
- Produksjonstillatelser
- Vedtak om disponering

1.2.4.2 Petroleumstilsynet

Selvstendig, statlig tilsynsorgan underlagt Arbeids- og administrasjonsdepartementet. Skal legge premisser for og følge opp at aktørene i petroleumsvirksomheten holder et høyt nivå for helse, miljø, sikkerhet og beredskap og gjennom dette også bidra til å skape størst mulig verdier for samfunnet. Tilsynets myndighetsområde omfattes i tillegg tilsyn med sikkerhet, beredskap og arbeidsmiljø på petroleumsanleggene og tilknyttede

rørledningssystemer på NCS. Videre har tilsynet ansvaret for å fastsette regelverk og føre tilsyn med landanleggene.

Tilsynet skal også drive informasjons- og rådgivningsvirksomhet overfor aktørene i petroleumsvirksomheten.

1.2.4.3 Verifikasjonsselskap/klaseselskap

Driver klassifisering (verifikasjon) som skal sikre at krav nedfelt i klassereglene blir oppfylt og overholdt.

Kravene omfatter normalt alle faser i en konstruksjons levetid, fra prosjektering, bygging og i driftsfasen. Offentlige myndigheter aksepterer bruk av klassifikasjons/verifikasjonsselskapenes offshore standarder for innretninger i Norge. Det ledende verifikasjonsselskap i Norge er Det Norske Veritas.

1.2.5 Endringsregler

Regler som omhandler mulighetene partene har til å justere forpliktelsene som er inngått etter avtalen, etter hvert som ulike ønsker og krav gjør seg gjeldende.

Hensikten er å imøtekomme krav og implementere disse i kontrakten slik at sluttproduktet (kontraktsgjenstanden) tilfredsstiller de krav selskapet og myndigheter/verifikasjonsselskap forlanger.

1.3 Veien videre

I det følgende vil det bli foretatt en fortløpende analyse av Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992 art. 5.1. Vi skal følge kontraktens bestemmelser hva gjelder myndighetskravenes inntreden inn i kontrakten til deres virkning er endelig klarlagt. Problemstillingene blir behandlet etter vært som de dukker opp under de forskjellige fasene i kontraktens levetid. Mot slutten av oppgaven foretar jeg en vurdering av det materialet jeg har behandlet, for så å avslutte med en oppsummering og en avsluttende kommentar.

2 Rettskilder

Som tidligere nevnt finnes det få rettskilder innenfor det området som oppgaven omhandler. Jeg har derfor kun benyttet

Norsk Fabrikasjonskontrakt 1992 (Statoil, Saga, Hydro, T.B.L.)

Norsk Totalkontrakt 2000 (Statoil, Hydro, T.B.L.).

Lov om petroleumsvirksomhet 29 nov. Nr. 72 1996

3 Leverandørens plikter etter NF art. 5.1.1 ledd.

3.1 Utgangspunkt

Leverandøren har en ubetinget plikt til å følge myndighetskrav. Med myndighetskrav menes de krav offentlige myndigheter og klasse/verifikasjonsselskap har til det arbeidet som utføres. Kravene gjelder alle aspekter ved arbeidet, utførelsen av arbeidet og forholdende rundt dette.

Med andre ord krav som retter seg generelt til miljø, forurensning og arbeidsmiljø, og krav som gjelder spesifikt på grunn av det som skal fabrikkeres, som kan knyttes til egenskaper rundt kontraktsgjenstanden.

Dette betyr at leverandøren er pålagt å holde seg informert og rette seg etter kravene. Pliktene etter art 5.1.1 ledd knytter seg først og fremst til kontrakten, men det er naturlig at plikten også gjelder før selve kontraktsinngåelsen, uavhengig av når plikten fikk gyldighet. Det er med andre ord leverandørens ansvar å sørge for å etterleve krav som gjelder før kontraktsinngåelsen og de eventuelle krav som kommer til etter at arbeidet er satt i gang. Reglene i art 5.1.1 ledd a-c inneholder en beskrivelse av hvilke type krav det er snakk om, hvem som stiller kravene, hvor kravene får anvendelse m.m. Det er viktig å presisere at kravene det her er snakk om er ”eksterne krav”, det vil si at kravene ikke kommer fra kontraktspartene (selskaper eller leverandør) men har sin opprinnelse fra myndigheter og eventuelt verifikasjonsselskap. Kravene har videre kun betydning for leverandørens opptreden i forhold til kontrakten. Det vil si dersom leverandøren ikke hadde vært en del av kontrakten, hadde ikke kravene etter art.5.1 fått virkning for han.

3.2 Pliktene

For det første har leverandøren en ubetinget plikt til å ***holde seg informert og rette seg etter vedtatte lover og forskrifter gjeldende på byggeplassen.*** Det er viktig på dette

tidspunkt å klarlegge hvilke lover og forskrifter det her er snakk om. Som man kan tenke seg er det en hel del lover og forskrifter som gjelder på byggeplassen som i utgangspunktet ikke er relevante i forhold til art 5.1.1 ledd. Dette vil først og fremst utelukke regler som ikke er relevante i forhold til det arbeidet leverandøren skal foreta seg. Eksempelvis kan man utelukke arvelovens regler som i seg selv gjelder ovenfor leverandøren uavhengig av hvor han ferdes, men som ikke har noen naturlig tilknytning til kontrakten som sådan. Det er med andre ord kun de reglene som er relevante for kontraktsarbeidet som leverandøren plikter å følge etter art.5.1

Videre er det viktig å presisere at bestemmelsene i art 5.1.1. ledd a) er av generell karakter, med andre ord er de rettet til en ubestemt mengde mennesker. Dette utelukker bruk av forvaltningsvedtak som eksterne krav etter bokstav a). Dog er dette uproblematisk siden art 5.1.1 ledd b) omfatter vedkommende vedtak. Dette kommer jeg tilbake til i det nedenstående. Byggeplassen det her siktes til kan befinne seg i Norge, så vel som utlandet. De vedtatte lover og forskrifter som i høy grad er aktuelle er for eksempel generelle regler om arbeidsmiljø, sikkerhet osv. Tilsvarende for byggeplasser som etter kontrakten er i utlandet, har leverandøren en ubetinget plikt til å holde seg informert og rette seg etter det til enhver tid gjeldende regelverk som gjelder her. Et spørsmål som etter dette kan by på vanskeligheter er dersom det oppstår motstrid mellom regelverk i utlandet (der kontraktsgjenstanden bygges) og kontraktens krav. Eksempelvis kan det tenkes at det som skal bygges, krever utført en handling som etter gjeldende bestemmelser på byggeplassen ikke tillates gjennomført. Hva skal leverandøren da foreta seg? Skal han gjennomføre arbeidet etter kontrakten eller skal han forholde seg til den lovgivningen som gjelder på byggeplassen? Etter art 5.1.1 ledd a) må leverandøren forholde seg til lover og forskrifter som gjelder på byggeplassen. Selskapet må etter dette finne alternative løsninger som ikke innebærer et eventuelt brudd på plikten leverandøren har til å rette seg etter lover og forskrifter som gjelder på byggeplassen.

Videre beskriver art 5.1.1 ledd kun "leverandøren", men det er naturlig å utvide dette begrepet til også å omfatte utenlandske leverandører som arbeider etter kontrakten i Norge. Kontrakten skiller ikke mellom de ulike leverandørene som utfører arbeidet. Det vil si at leverandørens plikt etter kontrakten består uavhengig av nasjonalitet eller byggeplass.

Likeledes omfatter plikten etter en naturlig tolkning også offentlige myndigheters praktisering av lover og forskrifter. Det ville virket meningsløst for leverandøren og kun

følge lover og forskrifter uten å ta hensyn til måten myndighetene praktiserer vedkommende regler på. En videre bekreftelse på at plikten også omfatter praktisering av lover og forskrifter har man i art 5.1.2 ledd, der leverandørens mulighet til å kreve endring av kontraktspris og fremdriftsplan på grunn av endringer i myndigheters praktisering av lover og forskrifter ettertrykkelig er nevnt. Den videre forståelse av dette komme senere i oppgaven.

For det andre plikter leverandøren å **holde seg informert og rette seg etter vedtatte lover og forskrifter gjeldende der kontraktsgjenstanden skal benyttes**. Gjenstander fabrikkert etter NF 92 har til hensikt å bli benyttet på Norsk kontinentalsokkel jfr. Protokoll av 14. mai 1992 1 pkt. annet ledd til NF 1992. Det vil si at leverandøren har en ubetinget plikt til å holde seg informert om og rette seg etter de lover og regler som til enhver tid er gjeldende på norsk kontinentalsokkel. Det er dog ingenting i veien for at kontrakten også kan avtales benyttet til fabrikkering av gjenstander som ikke skal benyttes på norsk kontinentalsokkel, dette betyr at dersom NF 92 skal benyttes til å fabrikke en gjenstand som skal benyttes i Danmark, må leverandøren orientere seg og eventuelt rette seg etter de lover og forskrifter som gjelder her. Dette betyr at dersom kontrakten bestemmer at et arbeid skal gjennomføres på gjenstanden og det viser seg at gjenstanden med vedkommende spesifikasjon ikke kan benyttes i Danmark, må han sørge for at relevante endringer blir satt i gang, slik at gjenstanden tilfredsstiller de krav som er tilstede der gjenstanden skal benyttes. Det er dog ikke vanlig at NF 92 brukes til fabrikkering av gjenstander til utlandet. Uavhengig av hvor gjenstanden som bygges skal benyttes så skal lover og forskrifter som er relevante for arbeidet etter kontrakten følges.

For det tredje plikter leverandøren å **holde seg informert og rette seg etter gitte krav og pålegg fra klasseinstitusjoner og offentlige myndigheter**. Leverandøren vil under sitt arbeid i henhold til kontrakten bli pålagt diverse krav som blant annet verifikasjonsselskapene og offentlige myndigheter utsteder. De krav og pålegg det her siktes til er i motsetning til lover og forskrifter bestemt for en begrenset mengde mennesker og forteller noe om utførelsen av arbeidet eller arbeidet i seg selv som skal gjennomføres. Det er uten interesse hvilken instans som utferdiger krav eller pålegget, det som er av betydning er at den gjeldende instansen har rettslig grunnlag til å gjøre det. Det kan etter dette diskuteres hvorvidt art 5.1.1 ledd b) gir offentlig myndigheter/verifikasjonsselskapene hjemmel for å utstede krav og pålegg til leverandøren. Med andre ord gir kontrakten her hjemmel for offentlige myndigheter/

verifikasjonsselskaper å utstede krav og pålegg som er bindende overfor leverandøren. Etter mitt syn kan man ikke tolke en slik løsning inn i bestemmelsen. En så inngripende handling som å utferdige krav og pålegg overfor tredjepart er, kan en slik bestemmelse ikke tolkes inn her. Således må hjemmelen for en slik kompetanse komme fra annet hold, noe det etter all sannsynlighet gjør gjennom formell lov.

Til slutt plikter leverandøren å ***holde seg informert og rette seg etter gjeldende fagforenings- og lønnsavtaler***. Slike avtaler som det her er snakk om begrenser seg til å omfatte forhold rundt arbeiderne og har følgelig lite å gjøre med selve kvaliteten på gjenstanden. Dette punkt vil derfor ikke behandles i det følgende.

3.3 Pliktens omfang

Som nevnt ovenfor er leverandørens plikt til å holde seg informert og rette seg etter myndighetskrav ubetinget jfr. ”skal” i art 5.1.1 ledd.

Spørsmålet som nå melder seg er hva som skal legges i begrepene ”holde seg informert” og ”rette seg etter”.

Når det gjelder plikten til å holde seg informert om myndighetskrav, legger kontrakten opp til at det er leverandøren selv som skal skaffe til veie den informasjon han måtte kunne trenge etter kontrakten. Ansvar for dette ligger altså hos leverandøren og ikke andre parter i kontrakten, således kan ikke leverandøren påberope seg at han ikke visste om kravene.

Videre plikter leverandøren å rette seg etter de kravene som kommer fra myndighetene. Således kreves det at leverandøren til enhver tid utfører arbeid som er i overensstemmelse med de krav som oppstilles fra myndighetene og klasseinstitusjonene.

Når det nå har blitt skissert krav som leverandøren ubetinget skal kjenne til og rette seg etter, er det viktig å klarlegge hvilke krav som angår leverandøren. Utgangspunktet er at leverandøren skal holde seg orientert og følge krav som angår hans arbeidsfelt. Det vil si leverandørens plikter som fagarbeider etter kontrakten. I dette ligger også leverandørens plikt til å følge gjeldende lover og regler som ikke berøres av kontrakten spesielt, men som angår ham i den egenskap han har som fagarbeider generelt.

Eksempelvis plikter leverandøren å holde seg orientert og rette seg etter regler om for eksempel momsplikt og lignende. Dette er regler som i motsetning til arveloven som tidligere er nevnt, dreier seg om forhold tilknyttet leverandøren i egenskap av arbeider generelt. Kontrakten regulerer følgelig ingen bestemmelser vedrørende leverandørens

plikt til å betale moms, men dette betyr ikke at hans forpliktelser til å følge dette ikke er tilstede.

Krav som ikke angår leverandøren etter kontrakten eller generelt i tilknytning til det han bedriver til daglig, plikter han naturligvis ikke å følge.

Det kan oppstå situasjoner der en leverandør får kjennskap til informasjon som ikke angår han men som kan ha betydning for selskapet. Kontrakten sier ikke noe vedrørende dette, og således kan det være naturlig å trekke på bakgrunnsretten, der det forventes at leverandøren av lojalitetshensyn varsler selskapet om den informasjon som kan ha betydning for selskapet som kontraktspart. Det er dog en balanse mellom leverandørens plikt til å informere og selskapets plikt til å skaffe til veie informasjon som angår han selv, og det han skal prestere som kontraktspart.

Plikten til å følge kravene gjelder gjennom hele kontraktsforholdet så vel som før selve kontraktsinngåelsen - det er med andre ord uvesentlig når leverandøren ble en del av kontraktsforholdet. Det til enhver tid gjeldende regelverk skal følges uavhengig av dette.

Plikten til å til å holde seg informert og rette seg etter kravene kan tenkes tilsidesatt dersom leverandøren godtgjør at han er havnet i en force majeure hendelse jfr. art. 28. På lik linje med andre forpliktelser i kontrakten må leverandøren godtgjøre at han er havnet i en hendelse utenfor hans kontroll som han ikke burde forutsett da kontrakten ble inngått og som han heller ikke med rimelighet kunne ventes å overvinne eller avverge virkningene av. Hvorvidt leverandøren etter dette kan påberope seg force majeure vil avhenge av en konkret helhetsvurdering i den enkelte situasjon.

I forlengelsen av dette kan det tenkes at plikten til å følge myndighetskrav etter art.

5.1.1 ledd kan settes til side for så vidt det ville virke urimelig på grunn av senere inntrådte forhold å fastholde avtalen. jfr. Avtalelovens § 36 vedrørende bristende forutsetninger. Etter mitt syn vil nok leverandøren ikke komme særlig langt med en slik argumentasjon. For det første vil ikke kravene fra myndighetene innebære en så omfattende endring i forhold til det som opprinnelig er avtalt i kontrakten. For det andre skal det relativt mye til for å sette en avtale helt eller delvis til side på grunn av senere inntrådte forhold. Likevel regulerer art.5.1.2 ledd et viktig tilfelle av bristende forutsetninger, dette kommer jeg tilbake til i det nedenstående.

3.4 Oppsummering

Det som til nå er sagt vedrørende selve omfanget av plikten vil ikke innebære noe nytt i forhold til den alminnelige plikten om å kjenne til og rette seg etter lover og regler som til enhver tid gjelder på det livsområdet man beveger seg. Det er dog viktig å foreta en deling av hva som er myndighetsplikt og hva som er kontraktsplikt. Kontraktsplikten pålegger leverandøren plikter som han ikke vanligvis har, disse forplikter han seg til å følge ved kontraktsinngåelsen, for eksempel kan nevnes plikt til å følge fastsatt fremdriftsplan, plikten til å bruke en type metall i sveisingen osv. Dersom leverandøren ikke følger myndighetskrav kan han sanksjoneres av myndighetene gjennom bøter, inndragning av arbeidstillatelse osv, på den annen side dersom han ikke følger pliktene etter kontrakten kan leverandøren havne i en situasjon der selskapet påfører han sanksjoner etter kontrakten. Det er dette som skal behandles under pkt. 4

4 Sanksjoner

4.1 Utgangspunkt

Dersom leverandøren ikke følger vedkommende krav, kan man risikere at gjenstanden som fabrikkeres ikke kan benyttes som forutsatt og at sanksjoner iverksettes ovenfor han i medhold av kontrakten.

Det er etter Norsk Fabrikasjonskontrakt ingen bestemmelser som direkte gjelder sanksjoner overfor leverandøren dersom plikten etter art. 5.1 ikke blir fulgt. Dog er det slik at det beskrives en del andre sanksjoner som kommer til anvendelse som følge av pliktbruddet.

I det følgende skal jeg kort peke på de sanksjonsmuligheter leverandøren kan utsettes for dersom pliktene etter art. 5.1.1 ledd ikke oppfylles. Jeg nøyer meg med å angi sanksjonene uten å behandle dem i nevneverdig grad.

4.2 Kontraktsbrudd

4.2.1 Forsinkelse

Dersom leverandøren oppdager at ikke kravene som myndighetene gjennom art 5.1.1 ledd har fremsatt har blitt fulgt, kan han havne i en situasjon der han er forsinket i

forhold til det fremdriftsplanen forutsetter. Således vil han dersom vilkårene i art. 24.1 og 24.2 (arbeid forsinket da ikke kontraktsmessig utført etter fremdriftsplanen) oppfylles, måtte betale dagmulkt inntil arbeidet samsvarer med kontrakten, derigjennom myndighetskrav.

4.2.2 Mangler

Dersom det blir oppdaget etter leveringsdato at myndighetskravene ikke er implementert, vil gjenstanden på dette tidspunkt inneha mangler som leverandøren er ansvarlig for etter Art. 25.(garanti ansvar etter kontraktsgjenstandens levering)

Dersom de øvrige krav er tilstede vil leverandøren måtte utbedre mangelen, eventuelt bære de kostnadene selskapet har med å utbedre mangelen selv.

4.2.3 Heving

I ytterste konsekvens kan følgene av at leverandøren ikke overholder pliktene sine etter Art.5.1.1 ledd kunne føre til at kontrakten heves etter Art. 26. (Heving på grunn av omfattende forsinkelse (maksimal dagmulkt), på grunn av vesentlig kontraktsbrudd osv)

De vilkår som må være tilstede for å kunne heve kontrakten er svært strenge da man helst søker å unngå en slik løsning som vil ramme begge parter svært hardt. Det vanlige er at partene før dette tidspunkt kommer til enighet om hvordan gjeldende situasjoner skal løses, slik at man unngår en så omfattende kontraktsmekanisme.

5 Når gjør kravene seg gjeldende for leverandøren?

5.1 Utgangspunkt

Så langt i oppgaven har jeg sett på pliktene som leverandøren ubetinget skal følge, og hva de ulike pliktene innebærer for leverandøren. Det konstateres at pliktene ligger i kontraktssystemet før kontraktspartene inngår kontrakten og i kontraktens levetid.

I det følgende vil jeg i hovedsak behandle det tidspunktet der myndighetskravene realiserer seg som ”krav” overfor leverandøren uavhengig av om han må foreta seg noe i forhold til kontrakten eller ikke. Likeledes forutsetter jeg i det følgende at gyldig kontrakt er inngått mellom kontraktspartene, men at leveringstidspunktet (kontraktens opphør) enda ikke er kommet.

5.2 Kontrakten

Kontraktens art. 5.1.2 ledd gir leverandøren en klar indikasjon på når myndighetskravene trer inn i kontraktsforholdet. For det første må myndighetskrav i form av lover og forskrifter være vedtatt for at plikten skal inntre.

Vedtaketidspunktet er med andre ord det avgjørende tidspunktet for at plikten skal inntre. Dette utelukker alle former for varsler som måtte komme forut for vedtaket. Det er vanlig at man under de ulike forberedelser til nye lover og forskrifter bruker lang tid på å undersøke samt å samle informasjon om det fagområdet som skal reguleres, for ikke å snakke om det omfattende politiske byråkratiet som er involvert når dette skal utarbeides og settes ut i live. Derfor vil vedkommende "krav" ofte ikke komme som noen stor overraskelse på dem dette angår. Det som i utgangspunktet kunne vært en problemstilling i forhold til kontrakten, er om leverandøren bør forberede seg forut for vedtakelsestidspunktet slik at det ikke blir en stor overraskelse for partene i kontrakten, som kan koste tid og penger. Dette kan etter kontrakten dog ikke forlanges. Det at leverandøren forut for vedtakelsestidspunktet legger forholdene til rette for en smertefri overgang til nye krav, og planlegger arbeidet sitt deretter, må etter min mening være utelukkende positivt. Men plikten til å følge kravene inntre ikke før loven eller forskriften er vedtatt, følgelig kan heller ikke selskapet eller offentlige myndigheter anvende sanksjoner ovenfor ham før plikten er inntrådt.

Et annen interessant problemstilling er hva som skjer når lover og forskrifter er vedtatt, men ikke trådt i kraft, og det ikke er bestemt når ikrafttreden skal skje.

Som tidligere fastsatt er vedtakelsestidspunktet det avgjørende for når leverandørens plikt til å følge myndighetskrav inntre. Dog gjelder dette utelukkende dersom ikrafttreden skjer samtidig. Det ville virket meningsløst om plikten inntrådte når loven/forskriften ble vedtatt, uten at loven/forskriften var trådt i kraft.

Tilsvarende gjelder at dersom loven/forskriften er vedtatt og tidspunktet for ikrafttredelse er bestemt, må leverandøren undersøke hvorvidt kravene gjør seg gjeldende i kontraktens levetid. Dersom dette skjer, plikter leverandøren på det tidspunkt å rette seg etter kravene. Dersom ikrafttreden ikke skjer i kontraktens levetid, plikter ikke leverandøren å rette seg etter kravet når det gjelder vedkommende kontrakt. Når det gjelder krav og pålegg som går frem av art. 5.1.1 ledd litra b) må disse være "gitt". Det er naturlig å fastslå at det er meddelelsestidspunktet som er avgjørende for når leverandørens plikt etter art. 5.1.1 ledd inntre. Det er med andre ord tidspunktet leverandøren får kjennskap til kravet eller pålegget som er avgjørende. I tråd med

regelen om at leverandøren skal rette seg etter kravene, legger dette et betydelig ansvar på leverandøren til å skaffe seg informasjon om de kravene som blir gitt, jfr. art 5.1.1 ledd ”holde seg informert om”. Således vil det normalt ikke være mulig for leverandøren å påberope at han ikke ble informert om påleggene/kravene dersom de gjeldende rutiner er fulgt slik at denne informasjonen er tilgjengelig for han. I forlengelsen av dette er det naturlig å konstatere at det foreligger en gjensidig lojalitetsplikt mellom kontraktspartene om å holde hverandre informert om krav og pålegg som er av betydning for arbeidet jfr. pkt 3.3 pliktens omfang.

5.3 Tidsmomentet

Av betydning for leverandøren er det viktig å konstatere hvor lenge plikten til å følge kravene består. Som nevnt tidligere plikter leverandøren å følge myndighetskrav før kontrakt inngås og mens kontrakten løper. Spørsmålet som da er av interesse er når plikten opphører.

Det klare utgangspunkt er at leverandørens plikter opphører samtidig som kontrakten oppfylles, ved opprettelse av leveringsprotokoll eller tidspunktet leveringsprotokoll skulle vært opprettet jfr. art. 19.1 og 19.2. og når selskapet utsteder ferdigattest etter art. 19.3.

Det er på sin plass og skille mellom avtalt og faktisk levering. Det avtalte leveringstidspunktet er det tidspunktet kontraktspartene har blitt enig om at kontraktsgjenstanden skal stå ferdig i henhold til fremdriftsplanen jfr. art 2 vedlegg C. Faktisk levering beskriver det tidspunkt da kontraktsgjenstanden faktisk overleveres uavhengig av avtalt tidspunkt. Dette kan forekomme på grunn av eventuelle forsinkelser i fremdriften som skyldes utbedringer eller endringer for at kontraktsgjenstanden skal tilfredsstillende de kontraktsrettslige og eksterne krav.

Det er den faktiske leveringen som etter dette er det tidspunkt som er avgjørende for om leverandøren fortsatt har plikter etter art.5.1. På dette tidspunkt har leverandøren ikke lenger fysisk kontroll over gjenstanden og således ingen mulighet til å implementere krav etter art 5.1. Et spørsmål som her er viktig å ta stilling til er hva som skjer når det kommer krav etter art. 5.1 like før gjenstandens ferdigstilling som nødvendigvisgjør omfattende modifieringsarbeider før levering. Utgangspunktet er at gjenstanden ikke er levert til selskapet. Dersom myndighetskravene nødvendigvisgjør omfattende arbeider like før gjenstanden skal leveres må dette gjennomføres etter reglene i art.12-16. Dersom de gjeldende vilkår er tilstede må kravene etter dette implementeres før

kontraktsgjensstanden ansees ferdig til levering. Hvorvidt vedkommende regler kommer til anvendelse beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfelle.

Leverandørens plikt til å rette seg etter kravene består uavhengig inntil gjenstanden er fysisk overlevert. Leverandøren har dog mulighet her som ellers i kontraktsforholdet til å bli holdt skadesløs av selskapet for ”eksterne krav”. Dette kommer jeg tilbake til under pkt. 6 (konsekvenser av at kravene inntreffer).

6 Konsekvenser av at myndighetskrav inntreffer etter kontraktens undertegning

6.1 Utgangspunkt

Til nå har jeg sett på pliktene leverandøren har til å følge myndighetskrav, hvordan denne plikten gjør seg gjeldende overfor han, omfanget av plikten og varigheten i kontraktsforholdet.

Det som nå skal behandles er de konsekvensene myndighetskravenes inntreden i kontraktsforholdet har for leverandøren så vel som selskapet.

Art. 5.1.1 ledd konstaterer en ubetinget plikt til å følge kravene. Art 5.1.2 ledd beskriver konsekvensene av at kravene trer inn i kontraktsforholdet. Det klare utgangspunkt er at selskapet skal holde leverandøren skadesløs for virkningene av kravenes inntreden i kontraktsforholdet. For at dette skal skje er det nødvendig at flere vilkår oppfylles.

6.2 Vilkår

For at selskapets plikt til å holde leverandøren skadesløs for virkningene av myndighetskrav

skal anvendes må for det første ***vedtatte lover/forskrifter og gitte krav/pålegg nødvendiggjøre endring av arbeidet eller utførelsen av arbeidet.***

For å konstatere at det er nødvendig å endre arbeidet eller utførelsen av arbeidet må leverandøren sammenligne den kontraktsfestede arbeidsbeskrivelsen, fremdriftsplanen, spesifikasjoner, tegninger og selskapets leveranser etter reglene i art. 12-16 jfr. art 1 d) med hva de nye kravene forlanger. Dersom de nye kravene ikke nødvendiggjør endringer i arbeidet eller dets utførelse foretar ikke partene seg noe i forhold til det

arbeid som opprinnelig er fastsatt. Følgelig vil ikke spørsmål om skadesløsholdelse bli aktuelt.

Det også viktig å redegjøre nærmere for hva sammenhengen mellom ”arbeidet” og ”arbeidets utførelse” betyr. Det er først og fremst to ulike kategorier av vilkår. Med ”arbeidet” menes først og fremst det leverandøren skal foreta seg i henhold til kontrakten. Dette finner man ut ved å se på kontraktens vedlegg A der det i detalj beskrives det arbeidet leverandøren skal utføre; fabrikkere understellet til en plattform, fabrikkere bolig avdeling osv. Arbeidsbeskrivelsen redegjør i detalj for hva arbeidet består av og hvordan dette besørger utført. Betydningen av skillet mellom de to kategorier er å favne over det spesifikke arbeidet som skal gjøres og hvordan arbeidet skal utføres. Dersom leverandøren må endre på måten han sveiser metallplater sammen på grunn av pålegg fra verifikasjonsselskap utgjør dette en endring i hvordan arbeidet utføres. Arbeidet beskriver at metallplater skal sveises sammen, utførelsen beskriver hvordan sveisingen praktisk gjennomføres. Således favner kategoriene over alt det arbeidet leverandøren skal utføre eller besørge utført i henhold til kontrakten.

For det andre må ***endringene i arbeidet eller dets utførelse påvirke leverandørens kostnader eller fremdrift***. Her er det igjen viktig for leverandøren å sammenligne tidligere antatte kostnader og fremdriftsplaner med virkningene av de nye krav som er fremsatt. Dersom de nye krav til endringer i arbeidet eller dets utførelse fører til at kostnadene eller fremdriften tilsvarende endres omfattes dette av art.5.1.2 ledd, og således skal selskapet holde leverandøren skadesløs på grunn av virkningene. Det er dog en viktig forutsetning at det er en årsakssammenheng mellom endringene i arbeidet eller utførelsen og endringene i kostnader eller fremdrift. Dersom det kommer inn en endring av for eksempel en lov om sikkerhet på arbeidsplassen og dette ikke påvirker arbeidet eller utførelsen av arbeidet som leverandøren skal foreta seg i henhold til kontrakten, samtidig som endringen i loven påvirker leverandørens kostnader, kan ikke selskapet stå ansvarlig for å holde leverandøren skadesløs. Dette må etter min mening ligge innenfor det risikoområdet som leverandøren må bære selv.

Det kan også tenkes andre tvilstilfelle. Skulle det komme en ny lov som endret reglene om krav til antall sveisere som må sveise sammen ville dette ikke innebære en endring i arbeidet som sådan, men innebære en organisasjonsendring. Dette må etter min mening ligge innenfor det som art 5.1.2 ledd menes å dekke.

En viktig avklaring blir således hva som ligger utenfor anvendelsesområdet til art. 5.1.2 ledd.

Det er klart at for at leverandøren skal holdes skadesløs av selskapet må endringene enten påvirke arbeidet eller dets utførelse. Dette må igjen enten påvirke leverandørens kostnader eller fremdrift. Dersom det er en klar årsakssammenheng mellom endringene som må utføres på grunn av lover/forskrifter og krav/pålegg og forskyvninger i fremdriftsplan eller kostnader er man etter mitt syn innenfor anvendelsesområdet for 2 ledd. Dersom det ikke er en klar årsakssammenheng mellom vilkårene er man utenfor anvendelsesområdet.

6.3 Partenes rettigheter

Dersom vilkårene etter art. 5.1.2 ledd ansees å være oppfylt, kan hver av partene (leverandør og selskap) kreve endring i kontraktsprisen eller fremdriftsplanen. Endringene skal reflektere virkningene av slike vedtak eller endringer. Den formelle endringsadgangen etter kontrakten vil jeg komme tilbake til under pkt. 7. Det som er gjenstand for den videre behandling er endringer i fremdriftsplanen og kontraktsprisen.

6.3.1 Endringer i fremdriftsplanen

Det er naturlig at dersom det kommer inn nye krav etter art. 5.1 i kontraktssystemet og dette nødvendiggjør endringer for leverandøren som påvirker kostnader eller fremdrift, skal justeringer i kontraktsprisen eller fremdriftsplanen reflektere dette. Dersom det for eksempel tar flere uker ekstra å implementere de nye kravene inn i kontraktsgjenstanden skal endringer i fremdriftsplanen reflektere dette. Dog bestemmer art. 13.4. 2 ledd at selskapet innenfor nærmere angitte rammer kan kreve at leverandøren setter i verk tiltak som tar sikte på å unngå at endringsarbeidet får virkninger for fremdriftsplanen eller for å begrense forsinkelsen mest mulig. Dersom selskapet forlanger at leverandøren setter i gang tiltak etter art. 13.4.2 ledd, er det naturlig at eventuelle spørsmål rundt kostnader ved forseringen blir behandlet tilsvarende i neste omgang. Leverandøren skal ikke tape på at han forserer arbeidet på grunn av endringer for å unngå eventuelle forsinkelser i fremdriftsplanen. Poenget er at selskapet skal holde leverandøren skadesløs for virkningene av endringene.

Tilsvarende gjelder dersom kravene etter art 5.1 forårsaker at fremdriftsplanen ikke berøres negativt men at leverandøren får bedre tid, så skal selskapet kunne nyte godt av dette og ikke leverandøren.

6.3.2 Endringer i kontraktspris

Som nevnt ovenfor skal virkningene av krav etter art. 5.1. kunne reflekteres i endringer i fremdriftsplanen, så også for kontraktsprisen. Dersom leverandøren på grunn av endringer han må foreta seg i arbeidet eller dets utførelse etter krav fra myndighetene pålegger han ekstra kostnader, skal justeringer i kontraktspris reflektere dette. Det klare utgangspunkt er beskrevet i art. 5.1.2 ledd; endringer skal reflektere virkningen.

Dog er det slik at kontraktens art. 13.2 a-f beskriver særskilt hvordan prissettingen av endringer skal fastsettes med mindre partene avtaler noe annet.

Det er etter mitt syn en forholdsvis uklar bestemmelse at endringer skal reflektere virkninger. De ulike partene i kontrakten kan ha ulike oppfatninger om hvordan endringene gir seg utslag på prisen. Det er vanlig at partene ved inngåelsen av kontrakten avtaler særskilt hvordan prissettingen på eventuelle endringsarbeider skal foretas. Dersom de ikke avtaler dette er det etter min mening en god rettesnor for partene å forholde seg til art. 13.2 a-f. Det er dog også slik at hvis det oppstår uenighet mellom partene vedrørende prising av endringsarbeider og dette overlates til en tredjepart å avgjøre, enten gjennom bruk av ekspert eller søksmål, vil tredjeparten bruke art 13.2 a-f som rettesnor for sin avgjørelse. (nærmere om ekspert avgjørelser og søksmål senere i oppgaven).

Likeledes skal eventuelle besparelser på grunn av endringene komme selskapet til gode. Med andre ord dersom endringen forårsaker at leverandørens arbeid eller dets utførelser koster mindre, skal selskapet høste fortjenesten ved dette.

6.4 Oppsummering

Det er av stor betydning under behandlingen av dette punkt å forstå at når partene er usikre på hvilken betydning endringene har for fremdriftsplanen og kontraktsprisen, plikter leverandøren å utføre endringen jfr. art. 15.1. Arbeidet stopper ikke opp på dette stadiet. I påvente av en endelig avklaring i forhold til virkningene har leverandøren krav på et foreløpig vederlag jfr. art. 15.2. Vederlaget skal beregnes etter reglene i art. 13.2. Den videre behandling av dette i pkt. 7

7 Den formelle adgang til endring etter kontrakten

7.1 Utgangspunkt

For leverandøren betyr endringsadgangen at han har en mulighet til å bli holdt skadesløs av selskapet på grunn av virkningene av myndighetskrav etter art.5.1. Dersom leverandøren ikke benytter seg av endringssystemet kan han stå i fare for å bære eventuelle virkninger på kostnader eller fremdrift selv. Tilsvarende gjelder også for selskapet; dersom de ikke benytter seg av endringssystemet vil eventuelle kostnad eller tidsbesparelser på grunn av myndighetskrav kunne gå tapt. Etter dette er det av stor viktighet for partene å komme seg inn i endringssystemet slik at deres rettigheter er i hevd.

I det følgende behandles partenens inngang til endringssystemet og de ulike krav som stilles til dem, fra de trer inn i systemet til eventuelle virkninger og konsekvenser er klarlagt og løst.

Art. 5.1.2 ledd presiserer at både leverandør og selskap kan kreve endring av kontraktspris og fremdriftsplan på grunn av virkninger som måtte gjøre seg gjeldende etter myndighetskrav. Hvorvidt retten til dette foreligger eller ikke avhenger av den konkrete situasjon, men i det følgende vil det forutsettes at vilkårene for å kunne kreve endringer i medhold av art 5.1.2 ledd er tilstede.

Det er viktig å huske at leverandørens plikt til å holde seg informert og følge krav etter art. 5.1.1 ledd, består uavhengig av om vilkår for endringer på grunn av virkninger er tilstede, og også uavhengig av vilkår for at selskapet skal kunne holde ham skadesløs for dette.

Endringsreglene i Norsk Fabrikasjonskontrakt finner vi i art.12-16. Endringsreglene tilsiktes brukt først og fremst for å regulere endringer i utvikling gjennom kontraktsperioden nærmere bestemt når selskapet ønsker å justere/forandre på kontraktsarbeidet. Kontrakter åpner i tillegg for at endringsreglene kan brukes utenfor deres opprinnelige tilsiktet område. Det er dog veien inn i endringsreglene via art. 5.1 som er gjenstand for den videre behandling.

7.2 Leverandørens inngang til endringssystemet

Når et nytt krav kommer fra myndighetene eller verifikasjonsselskap og dette nødvendiggjør endringer i arbeid eller dets utførelse og dette påvirker kostnader eller fremdrift, må leverandøren reagere hvis han skal holdes skadesløs.

Retten til å krave endring av kontraktspris eller fremdriftsplan som følge av dette stadfestes i Art. 12.3.2 ledd, der det henvises direkte til art. 5.1. Videre etableres retten gjennom art 5.1.2.første punkt.

For at leverandøren skal komme inn i endringssystemet må han kreve endringsordre av selskapet etter art. 16.1. Selv om denne bestemmelsen ser ut til å gjelde kun der selskapet krever utført et bestemt arbeid, har regelen et utvidet bruksområde blant annet til også å omfatte endringer etter art.5.1. Det som er avgjørende er at leverandøren ikke oppfatter de nye kravene som en del av hans plikter etter kontrakten.

7.3 Selskapets inngang til endringssystemet

Dersom myndighetskravenes virkninger forårsaker enten at kostnadene minker eller at fremdriftsplanen forskyves i positiv retning slik at leverandøren oppnår en gevinst, skal dette ikke komme ham til gode. Det er selskapet som i utgangspunktet skal ha fordelene ved en slik endring. Det er høyst sannsynlig at partene avtaler seg imellom hvordan de ønsker å løse denne situasjonen. For at selskapet skal kunne gjøre bruk av endringssystemet til dette formål, kan de fremsette en formløs instruks overfor leverandøren som beskriver virkningene på kontraktsprisen som søkes justert eller virkninger på fremdriften som forårsaker justeringer i arbeidet. Dersom leverandøren mener at dette er en endring i forhold til hans opprinnelige plikter etter kontrakten må han fremsette krav om endringsordre etter art. 16.1.

Dersom leverandøren ikke fremsetter krav om endringsordre blir den formløse instruks en del av det opprinnelige arbeidsomfang, og således kan leverandøren ikke motsette seg justeringer i kontraktsprisen eller fremdriftsplanen.

7.4 Endringsordrens form og innhold

Art. 16.1.3 ledd oppstiller en del krav som stilles til endringsordrekravet. For det første skal endringsordrekravet fremsettes på et fastsatt skjema, betegnet som endringsordrekrav. Den åpenbare grunnen til dette er for å lette papirarbeidet og for å gjøre skjemaene mer oversiktlige. I løpet av et kontraktsforhold av denne type sendes det utallige skjemaer og annet papirarbeid mellom kontraktspartene. For å ikke blande disse sammen eller miste oversikten er hvert skjema navngitt og likt for de ulike emner. Dersom leverandøren sender endringsordrekrav som oppfyller kravene til innhold uten at det fastlagte skjema er benyttet, kan selskapet likevel betrakte kravet som et endringsordrekrav, men selskapet skal varsle leverandøren om dette skriftlig uten

ugrunnet opphold jfr. art. 16.1. 4 ledd. Videre skal endringsordrekravet inneholde en spesifisert beskrivelse av det arbeidet som kravet gjelder. Poenget her er at leverandøren beskriver det arbeid han mener går ut over det som tidligere er fastsatt etter kontrakten. Videre skal leverandøren spesifisere de virkninger han mener endringene vil ha for fremdriftsplanen og/eller kontraktsprisen. En spesifisering av dette vil kreve at leverandøren setter seg inn i betydningen av endringene og anslår hva de vil føre med seg i både tid og pris.

7.5 Tidsaspektet ved endringsordrekrav

Den situasjonen leverandøren befinner seg i, er at myndighetskrav etter art. 5.1 har pålagt ham et arbeid som går utover det han mener er en del av det opprinnelig avtalte arbeidet. Leverandøren må her reagere med å sende endringsordrekrav hvis han skal ha noen mulighet til å bli holdt skadesløs av selskapet på grunn av virkningene kravet fører med seg. Art. 16.1.2 ledd skisserer at leverandøren må fremsette krav om endringsordre ”uten ugrunnet opphold” ellers taper han retten til å gjøre gjeldende at arbeidet er et endringsarbeid. Som tidligere nevnt befinner vi oss her utenfor det opprinnelige anvendelsesområdet for endringssystemet og således behandler ikke art 12-16 vedkommende situasjoner spesifikt.

Leverandørens frist til å sende endringsordrekrav er ”uten ugrunnet opphold”. Fristens utgangspunkt må etter min mening være fra leverandøren får kjennskap til det nye kravet som offentlig myndigheter/verifikasjonsselskap krever iverksatt. Det leverandøren her skal gjøre er innen fristens utløp å utferdige et krav om endringsordre som etter art.16.1.3 ledd oppfyller form og innholdskravene. Det som etter min mening vil vise seg å ta tid er når leverandøren skal redegjøre for virkningene han mener endringene vil ha på kontraktsprisen og/eller fremdriftsplanen og de virkningene det vil få for arbeidet og/eller dets utførelse. Hensikten med reglene er etter all sannsynlighet å på et tidligst mulig tidspunkt klarlegge overfor kontraktspartene hva endringene egentlig innebærer. Spørsmålet som er naturlig å stille seg er om dette er hensiktsmessig på et så tidlig stadium i prosessen.

Etter min mening er det viktig at tidsbruken før kravet blir sendt begrenses til et minimum. Det er viktig at partene så fort som mulig blir klar over at det faktisk kommer en endring, og hvilken betydning dette har for arbeidet eller dets utførelse er vel det som først og fremst er viktig for partene å ta stilling til. Dersom leverandøren også skal bruke tid på å kartlegge virkninger endringene vil ha for kontraktspris eller

fremdriftsplan vil dette ta uforholdsmessig lang tid. Alternativet ville blitt betraktelig mer effektivt; leverandøren sender krav på endringsordre for det han mener er endringer i hans opprinnelig arbeid eller dets utførelse, uten noen ytterligere synspunkter på eventuelle virkninger.

Norsk Totalkontrakt 2000 har ikke en tilsvarende bestemmelse som Norsk fabrikkasjonskontrakt har. Her er det ikke krav om spesifisering av virkninger på kontraktspris eller fremdriftsplan. I NTK art. 16.1.1 ledd skal kravet om endringsordre sendes selskapet, og deretter skal det så snart som mulig sendes et overslag etter reglene i NTK art. 12.2 der spesifisering av virkninger for kontraktspris og fremdriftsplan skal være med. NTK oppnår således et mye tidligere varslingstidspunkt i forhold til NF.

Det å utelate spesifisering av virkninger for fremdriftsplan og kontraktspris sikrer etter min mening en mer effektiv kontraktsmekanisme og en mer effektiv bruk av tid.

Samtidig er det viktig å peke på selskapets behov for virkningene på fremdrift og pris.

Selskapet vil etter all sannsynlighet ønske seg mest mulig informasjon ved oversendelsen av krav på endringsordre. Avgjørelsene som skal tas i forhold til kravet krever behandling av mye informasjon.

Konsekvensene av en mulig endringsordre kan være store for selskapet og således kan det tenkes at virkningene ønskes spesielt velkommen når avgjørelsen skal tas.

7.6 Virkninger av sendt endringsordrekrav

7.6.1 Endringsordre

Selskapet har nå mottatt krav om endringsordre som tilfredsstiller kravene til form og innhold. Nå ligger ballen hos selskapet og de har flere muligheter for å komme seg videre i endringssystemet. Dersom de er enige i at kravene etter art.5.1 betyr en endring i det opprinnelige arbeidet til leverandøren som får konsekvenser for pris og fremdrift, og er enige med leverandøren hva endringene består i og konsekvenser dette får, skal selskapet for det første innen rimelig tid utstede endringsordre etter art. 14.1 og 14.2. Konsekvensen av dette er at det blir en endring i arbeidsomfang som leverandøren har en plikt å iverksette. Videre ligger det i dette at leverandøren kan ha krav på mulig tilleggsvederlag og/eller mulige endringer i fremdriftsplanen.

7.6.2 Omtvistet endringsordre

Neste mulig virkning av endringsordrekravet er at selskapet ikke er enig i kravet som er sendt fra leverandøren da selskapet mener det ikke er noen endring i det opprinnelige foreskrevne arbeidet. Dette gjør selskapet ved å utstede en omtvistet endringsordre etter art.16.2. Fristen for å fremsette denne type endringsordre er ”innen rimelig tid” etter han mottok endringsordrekravet fra leverandøren. Tiden fra selskapet mottar kravet til omtvistet endringsordre blir utstedt bruker de til å gå igjennom arbeidet som er berørt, og å avgjøre deres syn på saken, herigjennom begrunne hvorfor selskapet mener at endringsordren er omtvistet.

7.6.3 Andre muligheter

Det er i tillegg lagt opp til at dersom selskapet utsteder en formløs instruks som leverandøren krever endringsordre for, kan selskapet på dette stadiet frafalle instruksens sin og videre behandling av gjeldende sak avsluttes uten videre endringer eller konsekvenser.

Vedrørende endringer som stammer fra myndighetskrav etter art. 5.1. utgår denne muligheten for selskapet. Det er ikke selskapet som her instruerer, således kan ikke selskapet gripe inn å avslutte noe som leverandøren plikter å iverksette etter art.5.1.1 ledd. Dette betyr i realiteten at selskapet ved mottak av krav på endringsordre på grunn av eksterne krav (myndighetskrav) har to muligheter; enten å utstede en endringsordre eller å utstede en omtvistet endringsordre.

7.7 Fra omtvistet endringsordre til endelig virkning

7.7.1 Utgangspunkt

Til nå har man fastlagt at selskapet har to mulige svar på et krav om endringsordre på grunn av krav etter art.5.1. Dersom selskapet er enige med leverandøren har vi konstatert at det foregår en endring i arbeidsomfang og mulige endringer i fremdriftsplan, og kontraktspris.

Det som er av interesse i det følgende er dersom selskapet skulle svare endringsordrekravet fra leverandøren med en omtvistet endringsordre (DVO= disputed variation order)

7.7.2 Intet krav om ekspert/søksmål/voldgift

Når selskapet utsteder omtvistet endringsordre (DVO) har leverandøren etter art.16.5 en frist på 8 måneder til å kreve ekspert etter art. 16.3, reise søksmål eller avtale voldgift.

Dersom denne fristen ikke opprettholdes skal det gå frem av den omtvistede endringsordre at den ansees som en del av arbeidet, med andre ord taper leverandøren retten til å gjøre gjeldende at arbeidet under den omtvistede endringsordre er et endringsarbeid etter art. 12.

Hvorvidt selve påtegningen av at endringen er en del av arbeidet betyr noe i forhold til regelen er tvilsomt, virkningen av at fristen ikke er overholdt består uavhengig.

7.7.3 Krav om ekspert

Når leverandøren mottar DVO plikter han inntil videre å iverksette ordren ”uten ugrunnet opphold” som om det var en del av hans opprinnelige arbeidsomfang jfr. art. 16.2 in fine.

Det leverandøren nå kan gjøre, dersom han ønsker det, er å kreve at spørsmålet om endringen er en del av hans opprinnelige arbeid skal avgjøres foreløpig av en ekspert. Denne henvendelsen skal gjøres til selskapet, og må fremsettes innen 30 dager etter selskapet utstedte DVO jfr. art 16.3. Det vanlige i kontraktsforholdet er at partene blir enige om hvem som skal avgjøre spørsmålet (eksperten). Dersom dette ikke skjer oppnevnes eksperten etter reglene i vedlegg D (administrasjonsbestemmelser). Ved kontraktsinngåelsen bestemmer vanligvis partene sammen hvem som skal oppnevnes i gitte forhold dersom det er behov.

I forhold til myndighetskrav art.5.1. har eksperten mandat til å avgjøre hvorvidt arbeidet som er beskrevet i en DVO er en del av leverandørens kontraktsplikter eller ikke. I tillegg kan eksperten avgjøre (etter selskapets ønske) om endringsordrekravet fra leverandøren er fremsatt innen den fristen som er beskrevet i art.16.1.

Det er etter dette altså to mulige avgjørelser som kan tas. Likevel må dette modereres, da det er kjent at eksperten også kan ta standpunkt til om endringsordrekravet leverandøren sender til selskapet tilfredsstillende form - og innholdskrav beskrevet i art. 16.1.3 ledd. Utover dette har ikke eksperten myndighet til å avgjøre andre spørsmål rundt DVO eller endringsordrekravet, så som konsekvenser og lignende. Dersom det er uenighet mellom partene vedrørende de konsekvenser som myndighetskravene har må de søke å få dette avgjort ved søksmål.

Som tidligere nevnt stilles det strenge krav til endringsordrekravets innhold. I tillegg til form kravene, kreves det at leverandøren skal angi de virkningene endringene vil ha for fremdriftsplan og kontraktspris. Dersom partene ikke er enige om virkningene på fremdrift eller pris, kan ikke dette avgjøres foreløpig av en ekspert men må avgjøres ved domstol gjennom søksmål. Dette kan oppfattes som uheldig. Her har partene en utrolig god mulighet til å fremskynde saksbehandlingen ved å la ekspertene avgjøre konsekvensene. Den informasjon som ekspertene trenger til å ta en avgjørelse om dette har de gjennom de strenge krav til endringsordrekravet og DVO. Likeledes er det kun en foreløpig avgjørelse, og dersom partene ikke er fornøyde med ekspertens vurderinger eller avgjørelser har de mulighet til å ta saken videre til søksmål.

Tanken blir etter dette å stille spørsmål rundt hvorvidt ekspertens mandat bør utvides fra det å avgjøre kun selve endringsspørsmålet og endringsordrens frister samt krav til form og innhold (innfortolkes i 16.1.3 ledd), til å omfatte alle sider av endringssystemet.

Således kan man åpne for at eksperten har mulighet til å avgjøre alle spørsmål knyttet til endringsordrekrav og omtvistet endringsordre;

- Formkravene
- Endringsspørsmålene (arbeid eller arbeidets utførelse)
- Virkningene (kontraktspris og/eller fremdriftsplan)
- Frister

Kontraktens art. 16.3. 2 ledd in fine, skisserer at avgjørelse fra eksperten skal foreligge innen 30 dager etter ekspertens oppnevning. Dette er etter min mening ikke lang tid sammenlignet med for eksempel søksmålstiden. Det er også viktig å huske at i denne tiden står ikke arbeidet etter kontrakten stille. Arbeidet forsetter uavbrutt til endelig avgjørelse er tatt.

7.7.3.1 Virkninger av ekspertens avgjørelse

Eksperten har nå tatt stilling til det han etter kontrakten har myndighet til å avgjøre. Vi ser nå at det er to mulige virkninger av avgjørelsen.

Dersom eksperten avgjør at endringene på grunn av myndighetskravene art.5.1 innebærer en endring i arbeidet eller det utførelse og dette påvirker leverandørens pris og fremdrift, plikter leverandøren å iverksette det arbeidet som er pålagt. Noen avgjørelse om hvordan dette virker inn på pris og fremdrift blir ikke gitt, men leverandøren har nå en klar adgang til å få pris og fremdriftsplan justert på grunn av kravene.

Dersom eksperten avgjør at kravene fra myndighetene ikke innebærer noen endring i arbeidet eller dets utførelse og heller ikke har konsekvenser for pris eller fremdrift, plikter leverandøren å iverksette arbeidet som om dette er en del av hans plikter etter kontrakten. Her har leverandøren ikke noen rett til tilleggsvederlag eller endring i fremdriftsplan.

7.7.4 Avtale, voldgift, søksmål

Det klare utgangspunktet er at ekspertavgjørelsen er en foreløpig avgjørelse som kan tas videre av partene i systemet dersom de ønsker det.

Når ekspertens avgjørelse er tatt er det ingenting i veien for at kontraktspartene avtaler den videre gangen i systemet. De kan bli enige om hvordan de vil løse gjeldende spørsmål videre og de kan også fritt avtale hvordan fremtidige tvister skal løses.

Kontraktens art. 16.4. 3 ledd bestemmer at partene etter ekspertens avgjørelse har 6 måneder på seg å bestemme hvorvidt de vil angripe avgjørelsen. Dette kan partene gjøre ved å enten reise søksmål eller å avtale voldgift.

Dersom ikke gjeldende 6 måneders frist til å reagere overholdes får ekspertavgjørelsen endelig virkning. Likeledes dersom partene benytter seg av søksmål eller avtaler voldgift, får avgjørelsen fra denne endelig virkning.

8 Er bruken av endringssystemet i art.12-16 hensiktsmessig?

Som tidligere nevnt i oppgaven er bruken av endringssystemet i Norsk

Fabrikasjonskontrakt først og fremst beregnet på situasjoner der selskapet instruerer leverandøren i å justere på arbeid eller foreta seg noe annet enn beskrevet i den opprinnelige kontrakten jfr. art. 12.1. Systemet gir partene en smidig og lettfattelig måte å komme frem til løsninger på tvister som kan oppstå som følge av selskapets ønske om å justere på kontraktspliktene.

Partenes behov for et slikt system er åpenbar; de ønsker å behandle slike situasjoner på en mest mulig effektiv måte, både av hensyn til tidsbruk og økonomi. Systemet sikrer at kontraktsarbeidet ikke stopper opp i påvente av en avgjørelse slik som kanskje tradisjonelle kontraktsrettslige regler gjør. Det ville innebære omfattende uheldige konsekvenser for kontraktspartene dersom det hver gang endringer (tradisjonelle

justeringer og eksterne krav) som gjorde seg gjeldende, forårsaket suspensjon av arbeidsplikten og følgelig hadde konsekvenser for fremdriften.

Men etter den gjennomgangen av eksterne krav (myndighetskrav) som har vært gjennomgått så ser man en del uheldige konsekvenser nettopp på grunn av at endringsreglene er myntet på selskapets rett til å justere kontraktspliktene underveis. For det første er ikke kontraktens art.12-16 modifisert slik at det med enkle midler er mulig å anvende eksterne krav direkte inn i endringssystemet. Kontraktsbestemmelsene i art.12-16 forutsetter at det er selskapet som har instruert leverandøren i å foreta seg noe annet enn det som kanskje fremgår av de opprinnelige kontraktsplikter. Situasjonen er dog ikke unik for myndighetskravene art.5.1, flere bestemmelser i kontrakten gjør bruk av endringsreglene selv om bestemmelsene er utenfor endringsreglenes opprinnelige område. Jeg skal ikke bruke tid på å gå i detalj om nevnte regler annet enn å henvise til kontraktens art. 3.3 partenes representanter, art.4.3 selskapets rett til å utføre arbeid på kontraktsgjenstanden, art.7.2 om underleveranser, art.11.4 om fremdrift i arbeidet, art. 17.2 (d) avbestilling, art.18.3 innstilling av arbeidet, art.27.1 kontraktsbrudd fra selskapets side og art. 28.3 og 28.5 force majeure hendelser. Alle disse bestemmelser viser til endringsreglene i art. 12-16, i tillegg er det disse bestemmelsene som utgjør bolken av bestemmelser som skal anvendes på endringsreglene utenfor deres opprinnelige område.

I løpet av et kontraktsforhold av denne typen vil det erfaringsmessig ofte bli bruk for endringsreglene herunder endringsreglene på grunn av endringer forårsaket av krav etter art.5.1. Behovet for klare bestemmelser hva gjelder behandlingen av vedkommende krav er stort. Det som etter mitt syn kan tenkes å gjøre denne veien kortere, eventuelt lettere for kontraktspartene er kanskje regler som spesielt behandler eksterne krav slik at inngangen inn i endringsreglene ville bli lettere. Det er her det etter all sannsynlighet blir vanskelig for partene og ikke minst for dem som skal settes seg inn i endringsreglene. Det er dog ikke snakk om en fullstendig modifisering av art.12-16, men en lettere endring slik at det blir tydeligere hvordan eksterne krav skal plasseres inn i systemet.

For myndighetskravenes del er det i henhold til kontrakten leverandørens plikt til å holde seg informert og rette seg etter dem. Det vil si at i motsetning til andre typer endringer underveis kan ikke kontraktspartene avgjøre hvorvidt endringene skal skje eller ikke. Dersom kravene ikke nødvendiggjør endringer i forhold til den opprinnelige kontrakt er dette en ukomplisert sak. I de tilfeller det er nødvendig å endre på

leverandørens plikter og partene er uenige i virkningene dette har, kunne man tenke seg at saken kunne løses hurtigere ved å overlate tvisten direkte til en ekspert uten å ta i bruk endringssystemets løsninger i art. 12-16.

På en annen side kan det tenkes at en del tvister rundt dette spørsmålet avsluttes før ekspert blir krevd, således fungerer endringssystemet i art.12-16 som et ”filter” der en del saker blir løst gjennom systemet.

En annen observasjon som er gjort er ekspertens avgjørelsesmyndighet etter endringsreglene. Eksperten har gjennom kontrakten mulighet til å avgjøre for det første hvorvidt arbeidet under en omtvistet endringsordre er en del av det opprinnelige arbeidet. For det andre avgjør eksperten hvorvidt krav om utstedelse av endringsordre etter art.16.1 er fremsatt innen fristen. Til slutt kan også eksperten avgjøre hvorvidt kravene til gyldig endringsordrekrav etter art.16.1. 3 ledd er tilfredstilt. Denne siste muligheten må dog innfortolkes i art. 16.3 da det ikke uttrykkelig fremgår av bestemmelsen. Spørsmålet som kan reises i denne sammenheng er hvorvidt kontrakten kunne gitt eksperten rådighet over alle spørsmål knyttet til endringer forårsaket av myndighetskrav.

Man skal ikke glemme at i de alle fleste tilfeller der myndighetskrav etter art.5.1 gjør seg gjeldende etter kontraktens inngåelse, løses eventuelle tvister gjennom dialog og avtaler kontraktspartene imellom. Det er ikke vanlig at partene gjennom bruk av endringsordresystemet trekker saken videre utover ekspertavgjørelsen. Dette er en av grunnene til at det ikke finnes avgjørelser fra eksperter som spesifikt omhandler endringer på grunn av myndighetskrav.

Til slutt kan man spørre seg hvorvidt endringer på grunn av myndighetskrav kan løses på en annen måte enn ved bruk av endringssystemet art.12-16. Kan det tenkes at partene i kontrakten kan løse spørsmålet rundt dette på en annen og mer effektiv måte? Det er mulig at en del vil svare bekræftende på dette spørsmål. Det er dog viktig å ikke kun se på det resultatet endringssystemet tilbyr, men i tillegg å se på hele prosessen og hva den tilbyr partene.

Systemet legger opp til en enhetlig behandling av alle endringer i arbeidet uansett om endringene stammer fra selskapet alene eller eksterne aktører som pålegger partene plikter.

Dette gir partene en trygghet om at alle saker behandles på samme måte og at deres interesser er ivarettatt gjennom hele prosessen.

Videre pålegger reglene partene strenge plikter til form og innhold av de kravene som sendes, således medfører mer effektiv kontraktsadministrasjon.

Uavhengig om ting kan tenkes gjort bedre eller ikke, er det først og fremst kontraktspartene som må ta initiativet til å stille kritiske spørsmål rundt den kontrakten de selv har inngått.

Likeledes har forfatterne lagt opp til at man en gang hvert år så lenge NF 92 gjelder, kommer sammen og drøfter de erfaringer man har med bruken av kontrakten. Her tar de for seg behov for endringer eller revisjoner som måtte være aktuelle.

Slik jeg har forstått det er det nå utarbeidet en ny revidert utgave av NF, der det sannsynligvis kommer endringer/revisjoner. Hvorvidt det kommer endringer/revisjoner på saker angående prosedyrer tilknyttet myndighetskrav etter art.5.1. gjenstår å se.

9 Konklusjon

I forhold til mange av de temaene som eksisterer i petroleumskontraktsrett er myndighetskrav et forholdsvis lite emne. Likevel fører virkningene av implementeringen av myndighetskrav oss inn i kjerneområdet for hva dynamisk kontraktsrett er; Muligheten til å endre på kontraktsforpliktelser etter kontraktens inngåelse, uten at pliktene suspenderes eller forsinkes i nevneverdig grad.

Kontraktspartene fortsetter arbeidet sitt uavhengig av om det oppstår uenigheter i hva forpliktelsene innebærer. Dette kan føre til at det i løpet av et kontraktsforhold av denne art samler seg et utall tvister vedrørende endringer i forpliktelser og andre ting som løses samtidig som partene samarbeider som vanlig. Kontraktspartene er avhengig av hverandre i kontraktsperioden, og samarbeidet dem imellom avhenger av lojalitet og samhandling. Dette til tross for at eksterne aktører som offentlige myndigheter og klasse/verifikasjonsselskap kommer inn i kontraktsforholdet og snur opp ned på forpliktelser og konsekvenser i tid og pris.

Som oftest byr ikke denne inntreden av eksterne aktører på noe stort problem for kontraktspartene, de er klar over at dette er en reell mulighet for å få løst de utfordringene som måtte komme sammen.

Oppgaven som her er forelagt har hatt som hensikt å gi en oversikt over virkninger og konsekvenser som denne typen eksterne krav har på kontraktspartene herunder spesielt

leverandøren. Samtidig har jeg forsøkt å belyse enkelte problemer som kan oppstå som følge av dette.

Resultatet er blitt at man følger de pliktene leverandøren påtar seg fra de gjør seg gjeldende overfor ham til de er løst gjennom kontraktens eget system. Selskapets forpliktelser er blitt behandlet der dette er naturlig; som en reaksjon på de forpliktelsene leverandøren har.

Den mest utfordrende delen av arbeidet har vært det å føre myndighetskravene over fra rene forpliktelser som ubetinget skal følges inn i endringsreglenes system, noe jeg antar er en utfordring for kontraktspartene også. Som nevnt flere ganger i løpet av oppgaven er ikke endringsreglene spesifikt anlagt for å behandle eksterne krav, dette nødvendiggjør god kjennskap til kontrakten som helhet og ikke minst god kjennskap til de kontraktsmekanismer som gjør seg gjeldende gjennom hele kontrakten.

Hensikten med oppgaven har ikke vært å kritisere de gjeldende bestemmelsene, men snarere å peke på problemstillinger som kan oppstå i kjølvannet av myndighetskravene.

10 Litteraturliste

Kaasen, Knut. *Kommentar til NF 92*. 3.oppl. Oslo 1995

Woxholth, Geir. *Avtaleinngåelse, ugyldighet og tolkning*. 4. utg Oslo 2001

Knophs oversikt over Norges rett. Redigert av Birger Stuevold Lassen. 10.utg. Oslo, 1993.

Facts. The Norwegian petroleum sector, Olje - og Energidepartementet, 2004

<http://www.dnv.no> Det Norske Veritas

<http://www.npd.no> Oljedirektoratet

<http://www.ptil.no> Petroleumstilsynet

11 Vedlegg

NORSK FABRIKASJONSKONTRAKT 1992

Art 5 MYNDIGHETSKRAV. TILLATELSER

5.1 Leverandøren skal holde seg informert om og rette seg etter:

- a) lover og forskrifter som gjelder på Byggeplassen og det sted der Kontraktsgjenstanden i henhold til Kontrakten skal benyttes,
- b) krav og pålegg som er fastsatt av klasseinstitusjoner og offentlige myndigheter,
- c) gjeldende fagforenings- og lønnsavtaler.

Dersom slike lover og forskrifter som nevnt i første ledd punkt a) er vedtatt
Eller krav og pålegg som er nevnt i første ledd pkt b) er gitt etter kontraktens
under-tegning, nødvendiggjør Endring av Arbeidet eller dets utførelse, og dette
påvirker Leverandørens kostnader eller fremdrift, kan hver av partene kreve
endring av Kontraktsprisen eller Fremdriftsplanen som reflekterer virkningen av
slike vedtak eller endringer. På samme måte behandles endringer i offentlig
myndigheters praktisering av slike lover og forskrifter som nevnt i første ledd
punkt a). Reglene i art 12 til 16 gjelder tilsvarende.